

Το Δικαίωμα στην Ορθοδοξία

/ Πεμπτούσια

Image not found or type unknown

Για την έννοια του δικαιώματος στη νομική επιστήμη μιλήσαμε ήδη. Το δικαίωμα στη θεολογική γλώσσα είναι συναρτημένο με την ορθόδοξη ανθρωπολογία. Ο άνθρωπος ως το μοναδικό δημιούργημα του Θεού προορισμένο στο καθ' ομοίωσιν φέρει τη βαρύτατη κληρονομία του δικαιώματος στη θέωση.

Ενώ πρόκειται για δικαίωμα εκ φύσεως ανθρωπίνης, εν τούτοις δεν είναι δεδομένο και δεν το κατέχει ο άνθρωπος αυτόματα. Το δικαίωμα κερδίζεται με αγώνα, ο οποίος και διαρκής και μόνιμος είναι, αγώνας ισόβιος. Η ορθόδοξη θεολογία αναγνωρίζει κατ' αρχήν την αξία του ανθρώπου υποτάσσοντας τη δημιουργία του σύμπαντος στην εξυπηρέτηση του σχεδίου της Θείας Οικονομίας. Ο Θεός δημιουργώντας τον άνθρωπο κατ' εικόνα και καθ' ομοίωσιν τον καθιστά κληρονόμο της Βασιλείας τους, μέτοχο της αλήθειας και της ελευθερίας.

Ο γέρων Σωφρόνιος μιλώντας για τον άνθρωπο λέει, ότι έχει μεγαλύτερη αξία από όλους τους γαλαξίες.[\[1\]](#) Ο άνθρωπος προορισμένος στο καθ' ομοίωσιν, ως πρόσωπο είναι κληρονόμος της θείας μορφής υπάρξεως.[\[2\]](#) Η έννοια της κληρονομίας αποτελεί από μόνη της αναγνώριση δικαιώματος. Το δικαίωμα στην ορθοδοξία δεν είναι ατομικό με την έννοια που το βρίσκουμε στη νομική επιστήμη. Είναι δικαίωμα, που αφορά στο πρόσωπο, το οποίο υπάρχει πέρα από τα στενά

σύνορα του «Εγώ», που οριοθετούν την ατομικότητα. Το πρόσωπο πραγματώνεται με την υπέρβαση του εγώ μέσω του «Συ» του συνανθρώπου. Το ατομικό δικαίωμα συχνά έρχεται σε σύγκρουση με τα κοινωνικά δικαιώματα. Σε μια κοινωνία, όπως η σημερινή, που λειτουργεί με βάση την οικονομία της αγοράς βλέπουμε τη σύγκρουση των δικαιωμάτων των αστών με τα δικαιώματα των φτωχών και ανέργων, των ατομικών με τα κοινωνικά. Στην Ελλάδα της κρίσης βιώνουμε την έμπρακτη καταπάτηση των δικαιωμάτων, που καταγράφονται στις ευρωπαϊκές συμβάσεις για τα ανθρώπινα δικαιώματα από την ίδια την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Όσον αφορά στα ανθρώπινα δικαιώματα η ορθόδοξη θεολογία προκρίνει την ουσιαστική και όχι την τυπική επιδίωξη του δικαιώματος με την ηθική διάσταση, που προσδίδει στις σχέσεις μεταξύ των ανθρώπων. Το πρόβλημα εντοπίζεται κυρίως στον προσανατολισμό της ορθοδοξίας στον άνθρωπο και μόνο σε αυτόν αφήνοντάς σε δεύτερη μοίρα τη Γη και το περιβάλλον, εκ πρώτης τουλάχιστον όψεως, λόγω του ανθρωποκεντρισμού, που διακρίνει το όλο σχέδιο της Θείας Οικονομίας.

Η ορθόδοξη εσχατολογία αφ' ετέρου υποστηρίζοντας την ανακαίνιση του κόσμου, ο οποίος παρασύρθηκε στη φθορά από τον πεπτωκότα άνθρωπο δημιουργεί την αίσθηση του προσωρινού και μειώνει την αξία του πλανήτη, που μας φιλοξενεί. Όταν κάτι προορίζεται για κατεδάφιση δεν το φροντίζεις ιδιαίτερα. Είναι, επομένως, απαραίτητη η επισήμανση της οικολογικής διάστασης της δημιουργίας, έστω και σαν προέκταση της ορθόδοξης ανθρωπολογίας.

Αν η γη φτιάχτηκε για τον άνθρωπο, ο άνθρωπος έχει δικαίωμα να έχει τη γη, που του πρόσφερε ως κατοικία ο Θεός, τη γη της ισορροπίας, που αποτελεί τροφό και καταφύγιο για τον άνθρωπο ακόμα και αν πρέπει να εργάζεται σκληρά πάνω σε αυτήν ως συνέπεια της πτώσης. Η ορθοδοξία λοιπόν, μπορεί να έχει τις ενστάσεις της ως προς κάποια από τα ατομικά δικαιώματα, δεν μπορεί όμως παρά να υπερασπίζεται τα δικαιώματα δεύτερης και τρίτης γενιάς.

Παρατήρηση: Συνεχίζουμε τη δημοσίευση με τη μορφή σειράς άρθρων της εργασίας “ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ: ΤΑ ΕΜΠΟΔΙΑ ΣΤΗΝ ΑΜΟΙΒΑΙΑ ΑΠΟΔΟΧΗ ΚΑΙ ΣΥΜΠΟΡΕΥΣΗ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΚΙΝΗΜΑΤΩΝ ΓΙΑ ΤΑ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ” του θεολόγου Παναγιώτη Πολυχρονόπουλου.

[1] Σωφρόνιος (Σαχάρωφ) Αρχιμανδρίτης, *Οψόμεθα τον Θεόν καθώς εστί*, σ.116

[\[2\]](#) Νικόλαος Γ. Κόιος, *Θεολογία και εμπειρία κατά τον Γέροντα Σωφρόνιο*, σ.76